

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Dnro 2046/031/2017
19.6.2017

Kuultava: Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio

EDUSKUNTA
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA
PeV@eduskunta.fi

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN TUOTTAMISESTA HE 52/2017VP

Totean aluksi, että tietosuojavaltuutetulta ei ole pyydetty asian valmisteluvaiheessa lakiehdotuksesta lausuntoa. Rekisteröityjen yksityisyyden suojan turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten tulee olla täsmällisiä siten kuin perustuslakivaliokunta on itse antamissaan lausunnoissa todennut. Lisäksi henkilötietojen käsittelystä säädettäessä tulee ottaa huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston yleinen tietosuojasetus (EU) 2016/679, joka on jo voimassa ja jota aletaan soveltaa 25.5.2018. Kansallinen henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö on mahdollinen vain asetuksen sallimissa puitteissa. Seuraavassa pykäläkohtaisia kommenttejani.

3 § 5 kohta yhteinen palveluyksikkö

Epäselvää on, koskeeko kohdassa tarkoitettu edustaminen ja velvoitteista vastaaminen vain Valvirassa ja aluehallintovirastossa käsiteltäviä asioita, vai myös tietosuojaviranomaisen valvontaan kuuluvia henkilötietojen käsittelyä koskevia asioita. Jos se koskee myös tietosuojaviranomaista, niin tuon esiin seuraavaa. Tietosuojan valvontaviranomainen on tietosuojasetuksen mukaan yhteydessä rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään. Tietosuojasetuksen mukaan rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä vastaavat itse henkilötietojen käsittelyn asetuksen mukaisuudesta. He eivät voi valita jotakuta muuta vastaamaan puolestaan velvoitteistaan. Tietosuojavaltuutettu ehdottaa siten tämän kohdan muuttamista siltä osin, jos kyse on tietosuojaviranomaisen suorittamasta henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden valvonnasta. Tähän kohtaan liittyvät myös kommenttini 19 §:n yhteydessä.

10 § Palvelun tuottajien rekisteri

Jos palveluntuottajien rekisterin käyttötarkoituksena on käyttää tietoja myös

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800 00521 Helsinki	Ratapihantie 9 6. kerros	029 56 66700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

2/4

Kansaneläkelaitoksen ylläpitämissä Kanta-palveluissa tarvittaviin palvelun antajien ja palveluyksiköiden yksilöinteihin, niin myös tämän käyttötarkoituksen tulisi näkyvä pykälän 1 momentissa (jos asiasta ei ole jossain muualla säädetty). *Samoin olisi hyvä, jos ko. lainkohdassa olisi maininta myös julkisesta tietopalvelusta.*

11 § Julkinen tietopalvelu

Totean aluksi, että ehdotettu julkista tietopalvelua koskeva 11 § on epätarkka suhteessa 13 §:ssä säädettyihin, rekisteriin merkittäviin tietoihin (vrt. esim. henkilötunnuksen käsittely). Asialla on merkitystä erityisesti, koska käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan: ”... palvelun tuottajien rekisteristä voidaan *julkaista ja luovuttaa internetin välityksellä tiedot ...*”

Oikeudesta saada ja luovuttaa henkilötieto viranomaisen henkilörekisteristä säädetään julkisuuslaissa (JulkL 16.3 §). Nyt käsiteltävänä oleva julkista tietopalvelua koskeva ehdotus suhteessa 33 § on myös epäselvä.

Totean, että viime aikoina useissa hallituksen esityksissä on ehdotettu tämänkaltaisen julkisen tietopalvelun aloittamisesta. Asiassa on kuitenkin nähdäkseni paremminkin kysymys nimenomaan viranomaisen oikeudesta julkaista henkilötietoja ilman niihin liittyvää käyttötarkoitussidonnaisuutta, koska tietojen vastaanottajan oikeudesta henkilötietojen käsittelyyn ei ole tietoa.

Henkilötietolain 6 §:n mukaan henkilötietojen käsittelyn ml. niiden julkaisemisen tulee olla asiallisesti perusteltua rekisterinpitäjän toiminnan kannalta. Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään käsittelyn lainmukaisuudesta mm. siten, että sellaiset tarkoitukset, jotka perustuvat mm. rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen tai käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi, ovat hyväksyttäviä. Tällöin sovellettavaksi tulee myös tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 -kohdassa säädetty.

Käsitykseni on, että ehdotettu julkinen tietopalvelu esim. suhteessa ehdotettuun valinnanvapaussäätelyyn ja asiakkaiden ja potilaiden tietohuollon tarpeisiin nähden voisi olla perusteltua. Silloin arvioitavaksi tulisi edellä mainitsemani 6.3 artiklassa edellytetyt. Arvion tulisi kohdistua mm. luovutettaviin tietoihin jne.

13 § Rekisteröintiä varten annettavat tiedot

Pykälän 2 momentin 14. kohdassa mainitaan potilasasiamies. Ehdotan lisättäväksi momenttiin vielä 15. kohdan, joka koskisi sosiaaliasiamiestä esim. seuraavasti ”sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000) tarkoitettu sosiaaliasiamies”.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

---

19 § Yhteinen palveluyksikkö ja vastuullisen palvelun tuottajan velvollisuudet

Pykälän 3 momentin mukaan vastuullinen palveluntuottaja on yhteisen palveluyksikön potilas- ja asiakasrekisterien rekisterinpitäjä. Yleisen tietosuojasetuksen 4 artiklan 7 kohdassa ja 26 artiklassa säädetään rekisterinpitäjästä. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että asetus ei mahdollista rekisterinpitäjän valitsemasta. Rekisterinpitäjä määräytyy asetuksen säännösten mukaisesti. Vaikka kansallisestikin voidaan rekisterinpitäjästä säätää, niin säätäminen ei voi olla asetuksen periaatteiden vastainen. Tietosuojavaltuutettu katsoo, että 3 momentti tulee poistaa tai muotoilla eri tavalla. Ensimmäkin on mahdollista, että yhteisessä palveluyksikössä kaikki palvelunantajat ovat vain palvelujen tuottajia ja he antavat palvelua jonkun palvelujen järjestämisvelvollisen lukuun. Siinä tilanteessa kukaan yhteisen palveluyksikön tuottajista ei ole rekisterinpitäjä. Siinäkin tapauksessa, että he olisivat rekisterinpitäjiä, niin rekisterinpitäjyyttä ei voi siirtää vain yhdelle palvelunantajalle. Tilanteessa saattaisi olla mahdollista harkita tietosuojasetuksen 26 artiklan mukaista yhteisrekisterinpitäjyyttä ja sen mukaista sääntelyä, mikäli kyseinen artikla soveltuu tarkoitettuun tilanteeseen.

34 § Asiakas- ja potilasrekisterit ja vastuut

Ehdotan, että pykälän 1 momentissa olisi ensimmäisenä lauseena ”Kun sosiaali- ja terveydenhuoltoa tuotetaan toisen lukuun tai toimeksiannosta, palvelujen järjestäjä vastaa rekisterinpitäjänä henkilötietolaissa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvoitteista.”

Yksityinen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen antaja on rekisterinpitäjä vain silloin, jos se on asiakkaan tai potilaan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella sitoutunut tiettyjen palvelujen antamiseen. Rekisterinpitäjä voi tuottaa palvelut itse tai ostaa ne joltain muulta palvelun tuottajalta. Viranomaisena, jolla on palvelujen järjestämisvelvollisuus, on myös sen lukuun tuotettujen palvelujen yhteydessä kerättyjen tietojen rekisterinpitäjä. Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan myös lakiehdotus, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä (HE 15/2017 vp). Sen 58 §:n mukaan maakunta on rekisterinpitäjä sen järjestämisvastuulle kuuluvassa toiminnassa syntyneille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastiedoille. Ehdotan epäselvyyksien välttämiseksi, että myös 34 §:ään otettaisiin viittaus sotejärjestämislain edellä mainittuun pykälään.

Ehdotan, että pykälästä otettaisiin kokonaan pois lause ”Palvelun tuottaja on asiakas- ja potilasrekisterin rekisterinpitäjä”. Se aiheuttaa sekaannusta, koska hyvin usein palvelun tuottaja ei ole rekisterinpitäjä. Esimerkiksi maakunta tulee varsin usein olemaan rekisterinpitäjä.

Ehdotan myös vastuullisen palvelun tuottajan rekisterinpitäjyyttä koskevan lauseen poistamista sekä pykälän 2 momentin poistamista, joka liittyy tähän asiaan. Viittaan tältä osin siihen, mitä olen edellä 19 §:n kohdalla asiasta todennut.

Esitän myös harkittavaksi, onko pykälän viimeinen momentti tarpeen. Jos palvelua on tuotettu järjestämisvelvollisen palvelunantajan lukuun, niin asiakas- tai potilastiedot ovat palvelunjärjestäjän rekisterissä Kelan ylläpitämissä Kanta-palveluissa. Jos palveluntuottaja on ollut myös rekisterinpitäjä, niin silloinkin tiedot ovat

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

4/4

Kansaneläkelaitoksen ylläpitämissä Kanta-palveluissa. Epäselväksi jää, mitä Kansaneläkelaitoksella teknisenä rekisterinpitäjänä tarkoitetaan. Euroopan Unionin yleinen tietosuoja-asetus ei tunne tällaista käsitettä. Jos Kansaneläkelaitokselle tulee joku uusi tehtävä, niin pitäisi selvästi säätää, mikä se on.

Reijo Aarnio
tietosuojavaltuutettu

Postiosoite

PL 800
00521 Helsinki

Käyntiosoite

Ratapihantie 9
6. kerros

Vaihde

029 56 66700

Sähköposti ja kotisivut

tietosuoja@om.fi
<http://www.tietosuoja.fi>

Neuvonta

029 56 16670

ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00

pe 9:00-12:00